

ЖЕНСКИ СВЕТ.

ЛИСТ ДОБРОТВОРНИХ ЗАДРУГА СРПКИЊА.

ИЗЛАЗИ:

сваког 1. дана у месецу на целом табаку.

Цена је годишње 1 фор.; за Србију 2¹/₂ дин.
Рукописи и претплата шаљу се на уредништво.

ПОМОЗИМО ВРШЧАНИМА.

Несрећа се окомила ове године на наше грађанство већом снагом него икад до сад. Узастопце нас гони час пожаром, час поплавом, час ледом и буром; и човекољубиво срце нашег грађанства тек једну несрећу мало ублажи, а већ се друга појави, те у тој честој трзавици хоће и чувство љубави и човечности да нам утрне. Али ако мушко срце и може да отупи у честој несрећи, женско не може; оно се у несрећи све више разњежава, то је већ историјом освештано; па за то апелујемо по ново на њежно и осетљиво женско срце и молимо, да по могућству помогну и овој несрећној браћи нашој у Вршцу, који су тако грдно пострадали 26. јуна о. г. од нечувене буре и леда.

За прикупљање тих прилога образовао се тамо у Вршцу одбор један, који нам је послао на штампање свој јавни позив, ког овде износимо; а наше женске задруге могу слати своје прилоге и на добротворну задругу Српкиња Вршчанака, која ће спровести њихове прилоге онамо куда треба.

Поштовано уредништво!

Заузимањем његовог високородија г. Александра Николића, вел. жупана вароши Вршца и Панчева, образован је овде 5. (17.) јула о. г. одбор, ради купљења прилога за Вршчане, који су пострадали од непогоде 26. јуна (8. јула) о. г.

Потписани претставници тога одбора слободни смо да вам припошљемо приложени „позив“ уз молбу, да нас у постигнућу племените нам цели, по могућству потпомоћи изволите.

У напред изјављујући своју благодарност, јесмо

У Вршцу, 6. (18.) јула 1888.

Одбор за пострадале Вршчане.

Јован Семајер с. р. Едв. Ритингер с. р.
председник. перовођа.

Човекољубивом становништву!

Вест о несрећи, која је досад недовољеном буром задесила варош Вршца, продрла је већ путем штампе у најудаљеније крајеве, те је покренула много човекољубиво срце, да притече у помоћ. Величина несреће изискује већу, општу помоћ, те та околност гони потписани одбор, да се човекољубивом становништву обрати молбом за саучешће према *унесрећенима*. За први мах за оправку оштећених станова, учинило је „добро срце“ своје; но ми очајно помишљамо на дугу предстојећу годину, коју имамо да преживимо до идуће жетве; очајно помишљамо на долазећу зиму, те настаје питање: ко ће се смиловати оној сиротињи, која се до скоро, по издашности матере земље, држала осигураном од невоље, а коју је неколико страхотних тренутака, начинило најужом сиротињом, отевши јој и наду на живот. Тој земљорадничкој сиротињи предстоји двоје: *или да се у свет расели, или ће је помоћи човекољубиво саучешће сретнијег становништва.*

Браћо и људи! Немојте допустити, да невољници у заман траже помоћи у нас; покажимо, да је ова наша отаџбина, позната по своме гостопримству, уједно и земља племените душе и човекољубива срца; помозите, да истргнемо *невољницима из руке штап исељенички*, те да се тако наша земља, земља наших отаца, не расели, за коју су некад једна славна

краљица нам и њезин узвишени син, у иноземству тражили становништво за насељавање, помозите јер знате да помажете ојађенима без своје кривице, те да вас бог заштити и благослови!

Добровољне прилоге ваља упутиши градоначелничком звану вароши Вршца.

Призивајући свевишњег Бога у помоћ у овом послу нам, јесмо

У Вршцу, јула 1888.

Одбор за пострадале Вршчане:

Прошектор:

Александар Николић с. р.

велики жупан вароши Вршца и Панчева.

Председник:

Перовођа:

Јован Семајер с. р.

Едв. Ритингер с. р.

ПРОСЛАВА ХРИШЋАНСТВА У РУСИЈИ.

У половини прошлога месеца јула о. г. навршило се 900 година, како је руски кнез Владимир и његов народ примио хришћанство.

Ту лепу успомену свога културног напретка прославио је народ руски на најсвечанији начин у целом пространству свога огромног царства, а главна и највећа прослава овог културног чина обављена је у Кијеву, тој првобитној столици руских владара, и оном месту, где се за руски народ појавила пре 900 година прва светлост хришћанске науке. Овде дакле, над гробовима првих светитеља руских, где данас стотинама позлаћених кубета са горостасних храмова високо држе крст православни, ту на том светом попришту искупио се силан свет не само из велике православне Русије, него и Абисиније, тог далеког југа жарке Африке; па и из Јапана, те крајне тачке источне Азије; а дошла је гомила словенске браће из удаљених крајева западне Европе: из Ческе, Угарске, Хрватске, Србије и Црне Горе, па и народи са леденог севера дошли су, да се разгреју на топлоти културне славе и да одаду достојну пошту великим поборницима хришћанства и ревносим апостолима словенске духовне заједнице.

Стари Словени, као и други народи индоевропске заједнице, обожавали су природу. Сунце, месец, звезде и друге природне појаве беху предмет њиховог обожавања; ал су ипак веровали у једног највишег бога, који је управљао светом и коме се као чланови породице покоравали сви остали богови. Својим боговима приносили су жртве у јелу и пићу, па кад-

икад и људе, кад су хтели да ублаже гњев својих богова или да им искажу благодарност за какво добро. Жртве су приносили у шумама и на ункама, а после и пред киповима, које су правили од дрвета. Најстарији кип *Перун*, који је био подигнут у шуми код Кијева у славу бога громовника, био је направљен од дрвета, имао је сребрну главу и златну браду.

У такој тами, у таком незнању проводио је тамо највећи део словенског света свој духовни живот, док на великом путу између балтијског и црног мора, куда је носила трговину и културу поглавито река Дњепар, није сијнула светлост хришћанске науке и отворила духовне очи нашој браћи Русима.

На томе светском друму поникла је још у то старо доба варош Кијев, у коју су живели и обитавали први руски кнезови. Из Кијева је одлазио народ у Грчку па и у сам Цариград, те се тако упознавао тамо с хришћанском вером. Још за време кнеза руског *Игора* око 950. год. поникла је у Кијеву хришћанска општина, већином од људи, који беху у Грчкој. После *Игора* владала је његова удова кнегиња *Олга*, врло мудра жена и владарка. Она је и сама под старост своју отишла у Цариград и тамо се покрестила па се вратила с крстом у Кијев. Она је тежила свом снагом, да и сина свога *Свјатослава*, а оца *Владимировог*, преведе у хришћанство, али није могла, јер овај је био одан ратовима. Кнегиња је *Олга* била умрла 11. јула 969. године, и она је прва кнегиња на престолу руских кнежева, која је примила хришћанство; за то ју народ руски уврстио у светитељке и држи јој

спомен сваке године на дан смрти њене. Летописац један вели о њој: „За руски народ и земљу руску она је била румен, која предсказује излаз сунца.“

Тако је дакле женска душа прва отворила двери хришћанства у Русији; и као год што су ученици Исусови добили прву вест о васкрсу из женских уста, тако је ето и велика Русија тек кроз побожну женску душу угледала прву светлост хришћанске врлине.

После смрти кнегиње Олге преузме владу њен син Свјатослав и крене се одмах после две године на војну, а синове остави да управљају земљом. Ови се међу собом посваде и по смрти очиној најмлађи син његов Владимир завлада 980 г. Кијевом и свима Русима. Он је 988. године војевао против грчке насеобине керзонске на Црном Мору, па тамо 15 јула те године заједно са мноштвом народа свога прими хришћанство, те се тако испунила изрека горњег летописца, да је набрзо после јутарње румени кнегиње Олге, сијнуло сунце народу руском у лицу угодника божијег *Владимира*.

Кад се кнез Владимир вратио из Грчке, заповеди народу своме да изађе на реку Дњепар и да се и сам крсти. Народ се покори вољи кнежевој и листом се покрсти. Хришћанство се брзо распростре по целој Русији и Владимир подизаше хришћанске храмове, где су донде били кипови незнабожачки. На брежуљку, где је био кип бога Перуна, сагради цркву

св. Василија. И тако постаде Кијев, како је прорекла кнегиња Олга, мати покрштене Русије, најстарија њена светиња.

Хришћанство је тим лакше могло тамо да ухвати корена, што се оно проносило на словенском, Русима разумљивом језику, кога су донде словенски апостоли Кирил и Методије већ усавршили били за књижевне потребе и имали на њему преведено св. писмо.

Примањем хришћанства отпочео је у Русији нов живот. Култура се лако и брзо ширила топлим задахом св. православља и ево после 900 година довела је Русију и руски народ до најугледнијег места у светској повесници.

А коме има све то да се захвали? једној њежној женској души — кнегињи Олги, која је тамо пресадила прво семе хришћанства, те се ето у току од 900 столећа разбујало и разгранало у крепко и најјаче словенско стабло, и данас Русија и руски народ као што видимо, импонује и културом и величином својом првим светским народима.

Кад видимо ма које народе да напредују, нама је мило, славимо их и тражимо начина, да их достигнемо; а у толико нам је милије, што видимо, да су културом и величином својом доспели на тако угледно место по језику сродни, а по вери једна наша браћа Руси, па за то ова њихова културна и црквена светковина весели и наша српска срца, загрева и нашу православну душу.

ЗАШТО СЕ НАЈВИШЕ ОСИРОМАШИ?

(Свршетак.)

4. Код нас је ушло у моду, да се и намештај собни мења сваки час, баш као и аљине; а пре је један намештај наслеђивало по три четир колена; а и где се не мења, ту се трпају собе са толико излишних ствари, да више наруже, него што улешају собе. Тако се баца новац немилице, па богати не осете а сиромаси пропадају с тога, а они средњи, који би се могли богатити, не могу напред да пођу због оваких луксузних и излишних ствари.

И кад се већ набаве ствари и намештаји, онда их ваља пазити и чувати,

да што дуже трају; ал ту се опет код многих домаћица са непажње потраћи силно добро. Деца подеру и изгазе, исеку и полунају силне намештаје код непажљивих матера. Колико пута се полунају прозори, што се не закаче; колико врата и капија потруну, што се у своје време снег не очисти и не одбаци. Много се дрвених судова и справа остави на сунцу, те се исуше и распадну; многе се опет гвоздене ствари бацају и држе на влажна места, па зарђају и уништују; ножеви и виљушке бацају се у врелу воду, па

се дршкови (корице) покваре. Са непажње полупа се силно посуђе, које мора да се поново купује. Често без нужде, гору по више свећа, или се остави на промаји па се више кладе, него што изгору; а тек колико се новца утроши са непажње у огрев? Ретка је домаћица, која на ово пази, а не зна, да се ту може лепа крајцара заштедити. Често пута изгоре више ватре за доручак, него што сам доручак вреди, а могло би се шпиритом брже и јевтиније проћи, или нацепкати ситна дрва, или запалити онда кад треба, или удесити, да се на једној ватри одмах и кава пржи, и вода греје, а не свако за себе, па да читав дан гори ватра на огњишту. Силна се штета и грдне несреће починиле опет, што се не пази на ватру. Ето, и у најновије доба остаде без крова, куће и кућишта до 300 породица у В. Кикинди у 2—3 сата, само за то, што је једна домаћица изнела гар пре, док није добро погасила.

Доста штете бива и отуда, што се кола не мажу, па се пре времена покваре и изеду. Не држи се у реду таван и подрум, шупа и комора; не чува се кућа од пацова и мишева; не оправља на кући, крову, плоту, судовима, оруђу, намештају све што треба, него се напусти па онда од мале штете и малог зла, постане велико; оно, што би се могло одмах оправити с 1 или 2 форинта, кошта после 10 и 15 фор.

Велика и многа крајцара дала би се уштедити и код домаће марве, животиње и живине.

Има људи, који сила троше на коње и кола, а могло би се о мањем проћи. Колико њих трпају у коње толико зоби, да се ови поболу; а колико се опет изда на накит амова и уздица. Неки опет слабо хране стоку и живину, па отуда сила утине оболе и пропадне; други опет држи стоку нечисто, па се и од тога поболу и помре; трећи не чува стоку, него је грува, претовара, остави да назебе, или је неуредно поји и хране па пропада сила марве и живине, и онда се још туже, како су несрећни с марвом, па се заветују и не раде у неке дане, те пропадају с две стране, што штетују с угнулом

марвом и што крај тога не раде баш у оно доба, кад је највећи посао.

Тако исто штетује се много и тим, што се слаба храна или што се мало хране даје псима и мачкама, јер ови од глади хоће да чине и учине штете више, него што вреди она храна, коју би потрошили; док неки опет сувише претерују с раном, те се арчи више но што треба. — Колико опет штете почине врапци, гуске, ћурке, прасици особито сад у ово летње доба на храни; а колико опет вране зими, а да се поле боље и више пази на то, далеко би више добра и имања било у нашег света. У нас сила пропадне у кући ствари, што имају лене вредности, опет са непажње и багателисања и незнања. Крпе, чипке дугмад и друге вредне ствари, бацају се у ђубре, а да се сачувају и склоне, остала би други пут крајцара у џепу. Колико пропадне у кући перја, крви, костију, пепела, сапунице, колико другог ђубрета разнесе ветар и живина, што би послужило за најбољу потпору воћки, винограду, храни, ливади.

5. Ми смо до сад поменули, да се сила троши код нас на јело и пиће на одело и покућство; али има и других ствари, где се немилице баца и траћи новац и мука наша.

Да узмемо дуван. Колико се ту страћи и погоре новаца?! Иде у милијуне; па бар да се асни и користи што, него се развија смрад и навлачи болест. Колико је њих изгубило кућу над главом, а колико и у робију одлежало, само због дувана. А шта тек господа потроше на дуван!? Нећемо ни мало претерати, ако кажемо, да сваки од господа више потроши на дуван годишње, него што порције плаћа. Па сад, на жалост, почеше већ и госпође да смраде своја уста и да трују своје тело овим отровом. А још кад би се израчунало, колико је несрећа почињено са дувана, колико хране и друга добра прогутала ватра, коју је цигара и лула бацила, ми би се упрепастили. А без тога би се баш могло бити, јер нит улешава, нит хране, нит иначе што помаже човеку. То је само гадна и ружна навика, која троши силне новце и убија здравље.

И картање је затрло многу кућу,

разбило мир и слогу у многој породици и одвело многу мушку и женску главу у очајање. У најновије доба ушла је ова зараза јаком мером у наше отменије женско друштво; а то колико убија ове куће и жене, још више зла навлачи на друштво онај рђав пример, који се шири отуда у ниже слојеве друштвене. То ће да буде као и мода, сад се шири тек по вишим круговима, па ће после окужити и ниже. Чује се већ, да се појављује ово зло и међу занатлијске жене и девојке. Окајте се тога матере и сестре колико себе и своје будућности, толико и будућности нашег народа ради, јер ту не само, да се троши у лудо новац, него се и издангуби, па и у нераду губи; а ту се и страсти распаљују, ту свађе и размирице изазивају, које отуђе најбоље пријатеље и раздвоје најбоље куће.

Млога наша женска неће ил не уме сама ни да се очешља, него и за то плаћа и троши.

Млоги се љуто осакати, што не плаћа на време општинске и државне дације, па се нагомила, и после све теже пада; а млоги пропадне, што се лакомислено задужује. Дуг је зао друг, вели наша пословица, дуг свакога отера у просјак, дуг изеде и најбоље газде. Не узимај на веру ништа, јер је вересија, гола шија и вересија је силном нашем човеку и земљу и кућу на добом (бубањ) продала. Многи трчи у друштво, где се само троши, а неће да тражи така места, где се и заслужује. Млоги осиромаша што живи у така места, где је све скупо, а не ради толико, да може заслугом својом намиришто му треба.

Млого се изгуби и тим, што се здравље не чува како ваља, па не само, да онда не заради ништа кад се поболи, него потроши и оно, што је од пре зарађено. Не држе се чисто куће, не пази на одело, на храну и пиће, не чувају се од назеба, па млоги оболу са таког нехата и непажње и потроше на лечење силне новце и издангубе од рада много дана и изгубе велике заслуге; а млоги остану после болести за дуго, а неки за увек неспособни за рад, па што себе измуче, а што породицу сатру, да не мож никад

више да се дигне. Има, који нашкоде себи и својима и са прекомерног рада.

Млогу су кућу упропастили млађи. Неко да покаже своје богатство, а неки своје господство, па узимају више млађих, но што је потребно, а ови, колико однесу новаца заслугом, још више поједу, а двапут више покраду и разметну. Не треба ни децу напуштати, да праве штету, да расипају и разносе. Децу ваља на таком месту оставити, где неће и где не могу правити штете. Већ код деце ваља почети радити, да се заведе штедња, а то се почиње навиком, а чување свега што је у кући; да пазе, да нигде ништа не пропадне и да штеде где год могу на себи и у кући. За ово су најбоља средства, дечије штедионице, које се накупе од поклопа родитељских и родбинских, па ако би дете што непажњом или самовољом упропастило и уништило, има се накнадити из његове штедионице; то је природнија и осетљивија казањ, него псовка и батине; овака казањ поправља; а онака понижује.

Овако има још и више ствари и прилика где се узалуд троши и траћи новац. Да ко срачуна само, шта му је пропало у обући и оделу, које није додерао и у рубљу, које није доносио; да срачуна колико је попио и појео у тартањ без користи за здравље и снагу, него још на штету овога; да ко проесапи, колико је попушио и прокартао, он би се убезекнуо и устрашио, и тек би онда видели колико је благо и колика мука његова пропала у лудо, а шта би се све корисно могло подићи и колико добра учинити! За то ваља рачунати и опет рачунати. Баш као оно што се вели, да је за рат нужно новаца, и опет новаца и по трећи пут новаца; тако и за напредак свој ваља рачунати, и опет рачунати и по трећи пут рачунати. И најсиромашнији кад пази и рачуна, биће богат, а и најбогатији без рачуна и пажње мора осиромашити.

Велики један немачки научењак казао је: да човек ствара и производи а жена троши, па за то ваља да је прва заповест женина: „не троши више, но што производи“. Ако се само по 1 новчић дневно више потроши, то је годишње већ

365 новчића, а за 10 година 36 ф. 50 н. Ваља знати, да се свако богатство почело гомилати крајцарама, и прве уштеђене крајцаре нашле се у женским рукама, јер ни један народ не може се обогатити без жене, ни један опет осиромашити, докле жена не почне расипати. Па за то молимо наше матере. жене и сеје, да пазе и

да чувају своје добро, да штеде своју муку и заслугу, па неће никад трпити сиротињу и оскудицу, јер знате како наша пословица каже: „боље је, да те смрт прјека дигне, него суза сиромашка стигне“, и „ко не купи мрвице, неће стећи кућице.“

—Н.

КО ЈЕ ЗДРАВИЈИ, ДЕБЕЛИ ИЛИ МРШАВИ?

Обично се држи, да су гојазни људи здравији од мршавих, и што гојазнији, дебљи и шири, то здравији, те и ови сами, чим стану опадати, мисле, сад ће зло бити, пропашће, а то не стоји.

Имућнији људи обично су дебљи нег' што треба, зато, што сила више једу нег' што треба и него што подноси желудац; а једу више зато, што се хране више месним и масним куваним и зачињеним јелима, него посним, те сила више у себе натрпају, па им затупи кусни живац и онда траже све више зачина, да им надражи укус, а тим се онда претовари желудац и сва друга оруђа, те не могу ваљано ни да ураде свој посао; нису у стању ону гомилу јела да савладају, особито кад има у јелу непробављивих ствари, те клону под оним теретом, ослабе и најпосле остану као уманути, узети, а ово после буде узрок различној болести, па услед ове и смрти пре времена. Оно ширење тела од дебљине најјаснији је знак, да они органи више не раде како треба, ослабили су, те не могу примљену храну да савладају, те не начине ни ваљану крв. Докле год је крв здрава, не може тело дебљати. Људи здраве крви не дебљају. Дебљина велика никада није била здравље, него је увек болест. Маст она, што се начини, отерети крв и поквари уредно храњење тела. Сви дебели људи као и угојена стока слабе су и покварене крви, те часом се разболу; оном дебљином немају они више меса ни снаге, нити јаче органе, ни јаче жиле, ни више крви, па да су тим дебели, него одебљају од избачених а потрошених материја у крви, па те изађу у виду масти из крви и нагомилају се по телу, најпре по дупљама

и испод коже, а после и по самим оруђима. Људи и све остале животиње док живе природно и у слободи, здрави су, па зато нису ни дебели, а чим се стану гојити, дебљати, знак је рђав и имају се врло чувати да не оболу. Нека се дакле нико не хвали дебљином својом, него нека се врло чува, да га не снађе зло из ненада, и нека гледа да се опрости оног терета, што га мора да вуче, и нека се сваки навикне држати људе сувље, тање за здравије и лепше, јер није здравље у терету, тежини, него у лакоћи тела, па докле год буду ти питали при јелу које је масније и снажније, а не које је природније, дотле ће бивати све тежа тела, па све слабији и склонитији на болест; није јако и много јело увек и здраво јело, као ни јако пиће и здраво пиће, него је умерено здраво и најбоље. Данас се зна, да потпунога здравља у људи може да буде само уз његову природну храну и само уз њу и највеће снаге. За то нека сваки гледа, да не вуче набацаног сала, које му само досађује, него ваља да га се опрости што пре, док још има што то снаге, јер је само онај здрав, којег ни срце ни друге утробнице нису одебљале.

Ко много једе, томе и срце мора сила брже да бије и морају плућа сила брже да дишу, да се шире и стежу, и тим узалуд се море и троше.

Зна се, да срце у здравих људи не бије више од 60 пута у минуту и то је најбољи знак здравља и дуга века. Али код данашњих масних и многих јела и јаких пића и бекријанског живота тога више нема, него је свуда на горе. Сваки зна да машина, која мора сваког минута 10 или 15 пута више да одахне, него друга

исто така, мора брже и издати, јер се више таре и троши, тако је и тело у људи, који пију место воде вино, ракију, пиво, каву, теј, или једу много месо и трпају зачине, ил воле вруће јело и пуше и т. д. свима овима бије срце најмање за 10 ил 15 пута више у минути, то је 60×15 или 900 у сату, а 24×900 или 21.600 пута више у дану, а у години 365×21.600 или 7.884.000 пута више мора срце да се стегне и рашири, а то је за 25% више него у оних, који оно не пију, и не једу, и не пуше, и очевидно је, да ови морају за 25% више и дуже трајати него они. Тако ће и они умеренији, чим оставе прекомерна пића и јела, одмах се почети осећати сила лакши и крв ће бити чистија, јер тело може све што је нечисто да избаци иза се. — Одмах ће и жлезде у устима и желудцу боље да раде, нестаће повода болести, биће сигурнији од редње и помора, па одмах ће и оно уза здравље највеће благо, зодовољство душевно да се поврати, којег је данас врло тешко наћи, па кад се тим преталожу и страсти и на-

стану лепше и чистије мисли и осећаји, ту морају престати и оне велике бригае за храном, те буде човек слободнији и неовиснији, живот за таког није терет, него радовање, па само је он и срећан и блажен још овде.

Особито ваља старији људи да мање једу, ако ће да се дуже одрже, на њи највећма и навале гореозначена зла, јер су оруђа њихова слабија, а амо се товаре јелом и пићем, па претоваре и крвљу, која им и срце и жиле надима, док где не пукну.

Дебљина у жена долази од превише хране, а мало рада и трошења, зато нека смање јело, најпре вечеру нека оставе, и све мању чашу ужине и све мање порције ручка, или повише да раде и то напољу и да се највећма уздржавају од јела брашнених, теста, масних колача и од шећера; нека рано јутром изађу на поље, хладан ваздух напољу, па рад и купање у умерено хладној води од 18° R., рано устајање, пиће сурутке ил минералне воде опростиће многу.

† Др. Ђ. Н.

НЕ ГЛЕДАЈ САМО ВИШЕ СЕБЕ, НЕГО И НИЖЕ СЕБЕ!

Емилија се осећала несретна. Зашто? незна ни сама. Ал да, знала је зашто! Данас око подне провирала је кроз прозор на улицу; у тај пар пројуреше мимо њихове куће красна, богата кочија; носе их два поамна вранца, рекао би лете. Што су каруце дивне а што је тек дивна госпа, што се у њима немарно навалила онако више у преко. Лепа млада поносна жена у богатом одељу дичила је још више оне каруце.

Емилија уздахну и оде са прозора, па се упути огледалу, које је висило с десне стране собе њихове. Огледала се, па онда тихо проговори: „Зар ја нисам исто тако лепо и младо створење као ова великашица, што мало час пројури, па зашто онда, да нисам и ја тако сретна? него проводим овде у ова четир уска зида своје младо доба, невиђена и нечувена, па још морам да радим. О, зашто не могу и ја тако да живим, да ми сваки завиди, да ми се чуди и диви!“

После тих речи, спусти се на канапе и стаде плакати, што је несрећна.

У тај мах куцне неко на врата.

„Слободно!“

Писмоноша уђе и преда Емилији позив на игранку, коју приређује црквено певачко друштво у варошкој шумици у Т. Емилија се у први мах обрадује.

Ала ћу играти! помисли у себи, ал брзо се трже и опет уздахну.

„Та ја сам несретна! Како да идем, кад немам шта обући! Ону ружичасту аљину сам још лане двапут имала на игранке, па шта ће свет казати?!“

„Истина“, мисли у себи, „могла би се још оправити, али тек нова аљина лепше стоји. Ала ће то красно бити!“

Но како ће да спомене. Матер би већ окренула и приволела, али отац? — Он ће набрати чело, па ће опет повикати: „Зар опет нову хаљину!“

И није се преварила. Како је споменула оцу, а отац запита: „Шта је са оном

сатенском од лане? Зар она није добра за игранку у шуми. Та ено је сасвим нова, ниси је тек двапут обукла!“

Емилију то тако јако сневесели! — Да иде у сатен, та сад је свако одевен у свилу, атласу и чипкама; већ ни мајсторске кћери не носе сатен. Неће она да служи за подсмех и поругу њеним другарицама; радије ће остати код куће, помисли у себи, и врати се у своју собу пуна туге и зловоље.

Кад ево око подне дође у посету госпођа капетаница Б., женска већ у старијим годинама, али лепа и достојанствена појава. Ту се поздраве и онда ће рећи гђа Б.: „Е, дошла сам да кажем „збогом,“ ја одлазим ово дана у Мехадџу, у купку.“

„Зар сте ви болесни милостива?“ запита зачуђено Емилија.

„Болесна! — боже сачувај!“ одговори, „идем само да се мало прођем, да променем ваздух; а ко би све код куће седео!“

„Право имате мила госпо,“ одговори Емилијна мати озбиљно, „вами се може па зашт' не би чинили!“ За тим се госпе рукују и опросте.

Емилија за тим оде у своју собу; ту седе у наслоњачу подупре своју лепу главицу руком и ода се мислима. Путовање у знатну купку! О како то красно мора бити! Ова гђа Б., којој нису ни потребне купке, стара жена, којој је и код куће заиста добро — иде да се прође, да се забави! Она, за коју тамо нико неће ни марити ни мислити, осим какви стари знанци и пријатељи, што ће је поздравити. А ја тако млада, тако лепа, што би у оном страном свету заиста слављена и обожавана била, ја морам овде код куће да чамим; моје највеће уживање, што имам то је шетња у променади, а највећи излет у оближе сеоде код мојих сиромашних сродница, где је наравно пријатан и свеж ваздух, али нема забава. И мати је рекла гђи Б. ви имате право, вами се може, а нама? зар се нама заиста не може? зар је очев доходак тако мали? О Боже, Боже! проговори, па онда се опет заплаче и повиче: „Ала сам ја несретна девојка!“

Но Емилија је поред свега тога ипак била мудра, разборита девојка. Оваке мисли нису је дуго мучиле; са енергијом је

она те навале незадовољства и несретног осећања од себе знала отурати. Не знам, да ли је то потицало са њеног лепог карактера, или са доброг васпитања, доста, да је у таким часовима знала увек себе савладати и одважно сама себи рећи: „Остави се тога! Што гледиш, само више себе, а нећеш да погледаш мало и ниже себе!“

Сутра дан гледне опет Емилија на прозор ал какви призор! Из далека долази једна жена још млада и могла је некад лепушката бити. Сад се дабогме мало од тог вид'ло, јер је сиротица, тако рећи, у самим ритама одевена, погурена од терета, носи мало сува грађа и иверја што га је у шуми накупила, па хити да скува мало ручка, за себе, мужа и четворо децице, што их са собом води; оно најмање носи у наручја поред свег терета свога; остало троје иду с обе стране уз њу, обучени само у кошуљице; каква разлика, она великашица од јуче, и ова жена данас! — Емилија помисли сад на себе и ову сироту жену, оде са прозора и погледа око себе, и виде своју, истина малу, али чисту лепу намештену собу; из оближне кухине осећао се пријатан мирис, ако не богатог али кусног и доброг јела.

Стаде опет пред огледалом; — о како је данас тек лепа била! Како мила и примамљива у њеном скромном али укусном кућевном оделу. Емилија се насмеши сама задовољна својом сликом, коју у огледалу виде и нехотице рече: „О, та ја сам тек сретнија, од ове сиротице!“

У тај мах куцне опет неко на врата. „Слободно!“ Писмоноша унесе писмо од њене сестрице из оближњег села. Младе лепе девојке као што беше и Емилија. У писму моли Емилију, да јој пошље једну од њених старијих аљина, јер би рада да иде некој својој пријатељици у сватове, а нема шта да обуче. И вели даље у писму: „Мила Емилијо, бићу задовољна са сваком, коју ми пошљеш, ја ћу већ лепо оправити, па ћу у њој са свим добро изгладати.“

Емилија држаше још писмо у руци дубоко замишљена и — постиђена: сестрица њезина била је млада лепа девојка као и она, па се задовољава и њеном старом аљином, да иде другарици својој

у сватове: па још са каквом радошћу чини. Каква скромност! А она? не налази за пристojно да иде у бољој сатенској аљини на просту игранку у шуми. Скочи са столице, брзо нађе једну од најбољих старијих аљина, смота у завежљај и пошље сестрици с писмом оваког садржаја: „Мила сестрице! Јако си ме обрадовала твојом молбом и спасла си ме од пропасти, фала ти! Скорим више и опширније! Твоја Емилија!

Кад је Емилија то збринула и послала на пошту, отрчи опет орману где јој аљине беху и изнесе своју лањску аљину од сатена, прегледа је, е да ли је све у реду и има ли шта да се оправи на њој, јер је прекутра већ игранка у шуми. Одважно седе Емилија да спреми аљину. У том послу затече је мати, зачуђено гледне и запита: „Шта ти ту радиш?“ Емилија отрчи матери, стидно је загрли и прозбори овако: „О мила мати! зар не беше твоја и очева воља да идемо на игранку?“ — „Али дете моје, ти не хтеде у тој аљини.“ — Емилија наново обгрли матер: „О, ја сам се предомислила, мила мати, увидила сам, да ви имате право.“ Мати на то пољуби њежно своје дете и проговори: „Буди увек така ћери моја! јер најлепше је, кад се свако по свом сталежу а најглавније, по свом имању носи, одева и живи!“

И тако Емилија оде на игранку. Провела се врло пријатно. То сведоче њезине сопствене речи, које је она после игранке писала сестрици и од којих ћемо овде неке да саопштимо, без да сувише индискретни будемо. Ево: „Забављала сам се особито добро! много сам играла, обожавали ме, као никад до сад! Била сам окружена читавим шором младића, а особито ми се много удварао онај лепи поносити госп. С., није се одмицао од мене. И кад смо пошли кући, пратио нас је, па при растанку — помисли само! — усудио се да ми лагано шапне на уво: „Данас сте госпођице дивно изгледали!“ Ја не могах а да му поругљиво на то не одговорим: Велите господине, ваљда за то што сам данас тако скромно обучена!? — Извините госпође, — рече, — ал ја заиста нисам ни приметио какво одело имате, само сам

то видео да сте у опште дивно изгледали — и ту ме он тако умиљато погледа!“ — Но даље не смемо говорити, шта је у писму било. Најглавније је, да се Емилија свима овога вечера допала и да је добро провела, не са своје тоалете, него са своје љупкости и умиљатости, јер се за њу могло рећи оно што Хафис вели: Шта је лепше од краснога? Оно, што се љупкост назива.

На завршетку писма написала је још ове речи: „Збогом мила сестрице! теби имам да благодарим што сам данас тако сретна!“ — И Емилија се смејала и у срцу радовала, кад је ово писала. Баш, кад ће да заврши писмо, дође неко у посету и она брзо склони писмо у чекмеже писаћег стола и оде да дочека госте. Мати није била код куће. У посету је дошла њихова комшиница М., старија госпа, сирота жена, а некад богата и виђена, изгледала је слаба и болешљива, на лицу јој се читао јад и невоља. Некад су за њу други радили, сад она за друге ради, тек да може себе издржавати; оно што јој беше негда за забаву — сад јој је била заслуга за живот. И са каквом вољом и каквим стрпљењем је она то чинила! Али на послетку изнемогла је, оболела је и принуђена је била, — јер нигде никог свога није имала, — да се обрати на туђу милост. Емилија је често ову старицу посећивала, и њено добро срце и издашна рука чинили су кол'ко се могло. Но ипак се зачуди кад види старицу. Ова то примети и рече: „Ви се госпођице канда чудите, што ме овде видите? А ја сам дошла да вам се у нечем пофалим — и уједно да вас умолим за једну љубав. Као што знате, болна сам већ од дужег времена и лекар ми саветује, да идем у купку М. Но како сам му ја изјавила, да ја тамо не могу отићи, јер је пут далек и с великим трошком скопчан, а ја сам сирота; то ми он рече, да би ваљало да променем бар ваздух на неколико недеља, у каквом селу и обрекао ми је, да ће рећи коју добру реч начелници наше добротворне задруге, да ми и она помогне и бар за путни трошак што пружи. И одржао је реч. Бог му помогао! Добротворна задруга, моја свагдашња спаситељица у свакој

нужди. — Бог их благословио и час кад се удружиле те госпе! — пружише ми лену помоћ и ево данас могу поћи да се опоравим мало. Е сад ми још остаје да изаберам место, куда, на коју страну, да се кренем, ја овако стара сама жена! И сетим се, госпођице на вас и вашег сродника у селу М., тамо је заиста свеж и здрав ваздух — а познајем од лане и вашу сестрицу, што је овде била. О, како је то мило, љубазно и весело девојче! Па ја би сретна била, кад би могла тамо код њих неколико недеља, у чистом, свежем ваздуху и у познатом и пријатељском друштву провести. И за то сам дошла, госпођице, да будете тако добри и да пишете вашим сродницима тамо, па да их умолите, да ме приме, а ја ћу им бити захвална довека. Неће им бити бадава. О, то би за мене била велика благодет; после толиких година мог усамљеног трудног рада у мрачној уској собици над туђим послом. да се мало одморим!“ Емилији се то јако разжали и обећа да ће одмах писати, рекавши: „Ево, мало час написала сам писмо сестрици, но срећом још нисам послала, па ћу вашу молбу придодати.“ Старица оде утешна, а Емилија оста за тим дуго замшљена. „Сирота старица!

нужна би јој била купка М. у коју оде гђа Б. без нужде — а она би сретна била да може коју недељу и на селу, па још код мојих сродника пробавити, — а ја? — од више година већ не нађох за вредно да тамо отидем, јер ми је тамо сувише монотно, просто и незнатно.“ И у тај пар сијне јој у памет, како би било, кад би она старицу пратила, па би видела и сестру и друге сроднике тамо. И отрчи родитељима, да их моли, да јој то допусте. Ови радосно одобре. И Емилија узе писмо из чекмежета па дометне ове речи: „Мила, премила сестрице! Кад ово примиш, ја сам већ на путу са гђом С. к вама. Ја се неизмерно радујем! Особито имам још толико да ти причам што у писму све нисам могла. — Збогом, збогом до виђења!“ — И за два дана после тог Емилија се већ грлила и љубила са своји сродници, и својом сестрицом, лепо су их дочекали, а још лепше су провели. Особито Емилија и сестрица имали су много што-шта једна другој да причају о сватовима и о играци.

И често се у смеју и кликоту међу њима чуле речи: „ала сам сретна!“

Телишвар, јуна 1888.

Јелена Ј.

А Ф О Р И З М И О Ж Е Н И

од Др. М. Ј. Б

Женска душа тражи и чува најрадије оно, што је који виши ум и који снажнији језик већ изрекао, па тиме тумачи своје осећаје. *Јелис. Шшегеман.*

Стару човеку млада жена годинамет, а младу човеку стара жена погибија.

Нар. иос.

Ово дете влада Грчком, јер оно влада својом матером, његова мати влада мном, ја владам Атином, а Атина влада Грчком. *Телисшоклес.*

Сви ваљани народиштују жене.

Русо.

Сироти можеш стати на скут, ал' не можеш на срећу.

Нар. иос.

Кад је газда невесео и газдарица је крива.

Нар. иос.

Жене су у моралном свету, што цвеће у физичном. *С. Маршал.*

Кад жена воли, она воли без престанка; човек — има међу тим и друга посла. *Жан. Пол.*

Уз жену добру и мужу поштење.

Нар. иос.

Која се често огледа слабо кућу надгледа. *Нар. иос.*

На овом свету је само једно лепше и боље од жене — а то је мати.

Леоп. Шефер.

Не веруј љубазном осмејку женином; може бити, да је целу ноћ плакала.

Жан Пол.

Истина је, да је мати као песник, који се као песник роди; у једном и дру-

гом букти плам небеског светила; у свом гениалном одушевљењу стварају они сами из себе, али да постане правим уметником, треба и најгенијалнији песник опет за то неких правила, која ће га расветлити и упутити.

„Деше“

(из дневника једног оца).

Што мачка коти, то мише лови.

Нар. пос.

Брзорека зла јој срећа. Нар. пос.

Зашто се каже, да су жене слаби спол? Дабогме; ако је суровост, сила и крупна кост снага, онда су дакако жене слаби спол; али ако је стрпљење, јачина и издржљивост снага, онда су људи слаби, а жене јаки спол. * *

Удовица свака самовољна

Ка и бунар вода отровита.

Нар. пос.

Изводити добре матере, ето вам целог васпитања женског.

Гђа Камил.

Гдекоја мати ради са својим дететом као оно несташко са сахатом: чачка виљушком по њему, па се онда чуди, што не ће да иде. * *

Претежнији је здрав осећај женин од свих разлога човека.

Вошпер.

Брак је мала државица. Како је у појединим кућама, тако је и по вароши. Термометар моралности био је од вајкада брак; како је било са браковима, тако је било с поштењем.

Ханел.

Пуна су уста матере. Нар. посл.

Честити људи имају много деце.

Јапанска посл.

Нема друга до венчана друга,

Ни насладе до невесте младе.

Нар. посл.

Снаха проговара испод мараме.

Нар. посл.

Не стоји кућа на земљи, него на жени.

Нар. Посл.

Домаћи, а не учени свет је проприште женино; за домаћи, а не за учени ваља је васпитати.

Фер Еренберг.

Човек у свету; а жена у кући.

Јулија Буров.

Нема женства без човештва.

Нар. посл.

Јавна врлина нема рода.

Бенцел Шшернау.

Сиротиња је једини терет, који постаје све тежи, што га њих више трпе.

Жан Пол.

Девојка је као снег, бар би требало да је, јер се снег највише држи, ако ретко на сунце дође. За девојку је најприличније, да је највише код куће.

А. а Санша Клара.

Љубав је нужна браку; без ње би људи који се узимају, наличили пијанцу, који само за то пије, да се опије.

Плушарх.

Ја ћу моју кћер натерати, да се из наклоности уда.

Гђа Шшаел.

Лепа женска душа — тражи — као оно чела — само цвет и цвеће, а сурова — као оно зоља — само плод.

Жан Пол.

Где нема поверења, ту у венцу љубави нема најлепшег цвета.

Геше.

Лајавој секи целиви ретки.

Нар. посл.

Лати! — није свако мати!

Нар. посл.

Јаки дух у слабом телу је нешто непотпуно: ни муж, ни жена; невешто за владу и за љубав; — дете с оружјем од дива; нешто средње од мудраца и мајмуна.

Марцијан.

Први учитељ је дојиља.

Ж. Ж. Русо.

Не буди љута, не ћеш бити жута.

Нар. пос.

Ћуд је женска смијешна работа

Не зна жена, ко је какве вјере;

Стотинуће променут' вјера.

Да учини, што јој срце жуди.

П. П. Његуш.

Нема старе жене. Кад воли и кад је добра, свака и у свако доба безгранично усређује свога мужа.

Ј. Мишлеш.

Нежна и учтива жена је и без особите лепоте мила, а најлепша без тих својстава навуче на себе оправдано презрење

Лесаж.

Ми се више паштимо да изгледамо сретни, него да доиста будемо.

К. Гуцков.

Жена је увек доста лепа само ако је добра.

Балзак

Жена је цвет, који само у хладу мирисе.

Ламне.

Матере држе земље и народе.

Нар. Посл.

Ко нема деце нема ни среће.

Нар. Посл.

Жена без душе, то је цвет без миприса.

Талијанска послов.

Ако је жена на пољу народне економије мужевљева, она је на пољу друштвених питања целогачовечанства.

Др. Л. Шшајн.

Она је жена већ посрнула, која с интересом мисли о греху.

За то мора жена бодро на себе пазити, и све промене у својој души тачно мотрити, да јој остане осећај чист и неоскрнављен.

Фр. Еренберг.

Издаја код жене је исто, што и невера код свештеника, — крајна ивица повређене човечанске дужности.

Дидерот

Немој да си ни у кући алкава на себе. То показује да не поштујеш ни себе ни свога мужа, па како ћеш онда искати поштовања од другогач? *Цикерш.*

Треба увек ћутати и о горчини и о сладостима брака.

Режије.

Лепа жена и добро вино то су два слатка отрова.

Нар. посл.

Моја мати бринула се веома слабо о ономе, што се обично разуме под наставом. Није ишла за тим, да од мене начини прерано развијено дете, тако звано чудовиште или „жени“. Она ме није гонила, да се јагмим, не бих ли боље урадио од друге деце — јер то је и у малиша готово увек или бар веома често нека врста ревења из охолости. Она ме није с никим упоређивала; — нити ме дизаше опасним упорођењима. Она држаше — и то с правом — да ћу ја, кад једном моја душевна снага годинама и здравље тела и духа буде развијена, исто тако научити оно мало грчког, латинског и рачуна, на што се толико полаже. Она је хтела, да од мене начини сретно дете, здрав разум, осећајну душу и створ божји, а не лутку таште себичности и уображена.

Ламарман.

Не да дојкиња најбољега залогаја детету.

Нар. пос.

(Свршиће се).

БЕЛЕШКЕ.

ИЗ ПРОСВЕТЕ.

Срп. виша девојач. школа у Нов. Саду одпочиње уписивање ученица за идућу школ. 1888/9. годину 1. септембра о. г. по нов. календару, а 4. септембра одпочеће редовна предавања. У ову школу примају се ученице, које су свршиле четир разреда основ. народ школе. Ученице из V. и VI. разреда основ. народ. школе примиће се у старије разреде ове школе, ако на пријамном испиту покажу успех, што одговара I. ил II. разреду ове школе.

Ученице, што се нису у Нов. Саду родиле имају понети собом крштено писмо, да посведоче, да су навршиле 10. годину живота и школску сведоцбу од посљедње школ. године, да се види успех у наукама.

Које први пут овамо долазе плаћају годишње 3 фор. 50 нов. школарине, а иначе по 2 фор. 50 нов., па и од тога се могу ослободи-

ти оне, које сведоцбом своје полит. власти исказу, да су сиромашног стања.

Први испит у ст. бечејском забавишту: 1. Јула по р. кал. одржан је испит на срп. забавишту што је потписана задруга Српкиња ове године основала. Учитељица нас је потпуно задовољила; милина је чути ону малену децу како слободно и мудро одговарају на питања своје учитељице. хвала јој! Просвет. Задруга Српкиња у Ст. Бечеју.

Гђа. Зорка Дунђерска из Сентомаша даровала је срп. основ. вероисповедној народ. школи у Сентомашу дивну заставу од плаве свиле са белом и црвеном траком на копљу. Застава вреди преко 300 фор. А њен супруг Стеван дао је још основицу од 50 ф. за фонд, из кога ће се одевати и књига добијати сирота школска деца Слава им!

За оснивање реалне гимназије у Вуковару

скупили су грађани вуковарски међу собом 30.000 фор. и сад ће се по свој прилици отворити та школа. Међу Србима, што су на ову цел од повећих свота приложили, видимо име г. Пауновића са 1000 фор. лепо и красно!

За глуво-нему школу у Загребу поклатио је гроф Ладислав Пејачевић 1000. фор. а арцибискуп Михаљевић 5000 фор.

За глуво-нему школу у Загребу приложили су још по 1000 фор. г. г. Едуард Пристер и Едуард Кулмер.

За оснивање једне девојачке школе у Кеч-кмету дао је катол. епископ из Ваца Др. Константин Шустер 60.000 фор. Срећан је народ, који има таке архијереје.

— Побожност у Русији. Приликом прошлог Ускрса на св. литургији, Карло војвода мекленбуршко-стрелички, поручик у руској артиљерији, освоји једног свог друга мало гласније. То чује цар Александар III. и због тога што је војвода узнемирио богослужење заповедио је, да војвода има издржати осам дана затвора. Тек на велико заузимање царичино опроштен је војвода Карло те казни.

ЗА ДОМАЋИЦЕ.

Љуске од јајета узимају се као лонци за семе У сваку љуску начини се на дну рупица, напуни се земљом, метне 1 или 2 семена, напише се с поља име семена и поређају се тако све љуске редом у кутију или тепсију пуну пепела или тестерине. Кад семе никне, онда се пресади у земљу на згодно место.

Љуске од поврћа кртоле (кромпира) зелени, пасуља и т. д. употребљују се за живинску помију.

Плесањ на смоковима. Често се догоди, да хлеб и друга тестана јела, кад стоје на влажном и мрачном месту, побуђаве и уплесневе се. Исто тако бива и с месом, сувим кобасицама, сиром и другим јелом. Да је то и тако јело опасно за људе, знају сви, ал не знају да то науди и стоци и живини, па дају и бацају овима, а ови сви оболу кад се тог наједу и много их од тог и угине. За то буђаво и плесниво тесто, месо и друго не ваља давати ни стоци, ни живини па ни керовима; а не треба ни на ђубре бацати, где ови могу наћи, него ваља бацити у врелу пећ или кључалу воду, да се плесањ убије и нестане, па онда могу за нужду и људи оно јело јести, а да се не боје, да ће им што шкодити.

Уље (зејтин) да ти се не поквари стајањем. Налиј га у боце узана грла, па озго с два три прста налиј чиста спирита или пренечене јаке ракије и добро зачепљено и повезано држи на миру и на хладном месту.

Уље (зејтин) покварено да повратиш. Успи у њега шпирита па подуже мућкај и онда одлиј; ако би га још осећао да удара, понови то.

Вариво да буде кусније: не ваља у воду додавати соде, јер ова начини јело бљутаво, него додај мало шећера; у ошећереној води пре се скува и буде кусније; после се дода колико треба соли, јер не воли свако сувише слатко.

Јаја да познаш је у ли свежа (фришка). Узми 1 литру чисте кишнице воде и метни у њу 120 грама соли да се раствори. У ту воду спуштај једно по једно јаје; које падне на дно, оно је снешено тога дана; ако не допре до дна баш, онда је снешено јуче; а ако плива у води то је прекјучерање; ако ли плива озго на води то је већ пре 5 дана снешено и што више из воде вири, то је све старије.

Јаја да сачуваш. Има много начина, ал најбољи је, кад га помажеш сушеном или прженом сланином па оставиш у ситан дрвен угаљ или у пенео. Тако се одржи по 6-8 месеца.

Јаја кокошија да дуже одржиш. Помажи их раствореном арапском гумом или беланцетом од јајета и одржаће се годину дана.

ЗАРАД ЗДРАВЉА

Афоризми Од Др. М. Ј. Б.

— Верујте више флазелу него лековима!
Верујте више печењу него пијавицама!

П. Манталаца.

— Тешко бону у дому голу!

Нар. посл.

— Од чега деца болују, од тога људи умиру.

Нар. посл.

— Прерана љубав и прерано рађање постаре и потрате.

Х. Плес.

— Деца су будућност; деца су вечност како појединих народа тако и појединаца.

Платон.

— Веселе срца је живот човека, а радост је дуговечност. Кн. Премудр Исуса с. Сирах.

— На овом месту буди безбрижан, ако ћеш да не требаш лека кад поћеш, јер ко се брине, не може се излечити.

Стари натпис над бањама.

— Ласно је с пуним трбухом пост хвалити.

Нар. посл.

— Јача рђа од беса. Нар посл.

— Има тешких болести, од којих се може умрети; има и таквих, од којих се одмах не умире, али се могу ласно познати и осетити; најпосле има и таквих, који се без микроскопа једва виде. Али кроза њ изгледају ужасни — и тај микроскоп је хипохондрија. Кад би се људи баш на то хтели дати, да болести микроскопски проучавају, дошли би до тога, да би се сваки дан болесни осећали. Лихтенберг.

Три велика лекара. Некакав славни лекар беше на самрти. Око њега се искупили многи лекари. Он их погледа и рече полако: „Не жалим господо, што ћу умрети, јер остају после мене три велика лекара“. Сви присутни лекари једва чекаху да чују, чије ће име изустити, а болник једва изговарајући додаде: „А име им је — *умереност, вода и кршање*.“

Певање и здравље. По гласу медицинских новина из Петрограда, испитивао је професор Манасин 1879. г. 222 певача различитог узраста — од 5—53 године старости — те је нашао, да је обим груди код певача много већи, него код оних, који нису певачи, и да с узрастом и годинама све већи бива. Ширина груди и животна способност плућа (белих цигерица) такође је већа и снажнија, и дужим вежбањем у певању све већма напредује. Певање је добра предохрана од јектике и најбоље средство за развијање и снажење груди; најбоља гимнастика за груди је певање. „Ј“.

РАЗНО.

Краљевић Рудолф и краљевићка Стефанија путовали су прошлог месеца преко Загреба у Бањалуку, Сарајево, Мостар, и друге веће босанске и херцеговачке вароши, и свуда су дочекивани и поздрављани са највећим одушевљењем. У Сарајеву су присуствовали на венчању гђице Данице Петровићеве, ћерке председника срп. црквене општине г. Петрака. Краљевићка је с пажњом посматрала сватове и ословила лепу и образовану невесту с неколико речи.

— **Велика добротворка.** У Пенци у Русији умрла је лане децембра месеца Марија Михајловна Кисељева у 89. години својој, која се оставином својом увршћује у ретке добротворе народа руског. Својих 6.000 јутара земље оставила је она својима поданицима сељацима у личну и општинску својину; осим тога оставила је главницу од 39.837 рубаља да се каматом

тога новца испомажу сељаци кад наиђе невоља на народ као што је глад, неродица, пожар и т. д. Женском манастиру у Пенци оставила је 5.000 рубаља, Алзамској-Алексијевој женској задрузи 50 десетина земље; православној општини у Палестини, главном одбору руског „Црвеног Крста“, петроградској болници за умоболне и Николајевском убогом дому, сваком по 5.000 рубаља. Осим тога је оставила знатне своте другим разним заводима. За живота свога је основала, племенита жена ова, два убога дома за старце и старице са капиталом од 565.000 рубаља; „дом за дјевице духовног звања“; оправила је многе цркве и назидала неколико и нових перачунајући амо колико је новца раздала сиротињи. За време српско турског рата Марија Михајловна је давала велике потпоре рањеницима српским, с тога је била и одликована таковским крстом.

(Доброчинство кијевског архипастира.) Као што „Рускиј Паломникъ“ јавља, даровао је митрополит кијевски *Платон* 15.000 рубаља, да се при обнављеном Кијево-Межигорском манастиру подигну ове добротворне установе: 1) уточиште за сиромашне и остареле свештенике и црквене служитеља; 2) занатлијска школа за свештено-служитељску децу, која се нису учила по учевним заводима или су искључена због слабога успеха па се налазе код куће без занимања; и 3) болница за душевно болесне. Митрополит Платон предложио је уједно кијевској консисторији, да позове све манастире и парохије у кијевској епархији, а преко њих и народ, да прилажу на горњу цел. — Заиста је ово племенито, те бисмо се и ми могли угледати у тај човекољубиви пример, и подићи код наших манастира сличне заводе и установе! „Г. И.“

Немачки цар Вилхелм II. посетио је почетком месеца Јула о. г. руског цара. На прагу дома руског дочекала је великог госта свога царица руска у рукавицама, које је имала на рукама онда, кад је последњи пут посетио руског цара покојни немачки цар Вилхелм I., деда овог цара. То је из особитог поштовања према покојнику и овом садањем цару учинила, јер је те рукавице, које је покојни цар пољубио, оставила вечне успомене ради.

Јавна признаница.

Од „Добротворне задруга Српкиња Новосадкиња“: (по други пут) и то од приређеног концерта на ту цел 300 фор. 49 нов. и 6 фор.

10 нов. што је гђа Сара Стефановићка из Червића скупила. По одбитку учињеног трошка за шиљање ствари 1. ф. 26 новч. примила је ова задруга свега фр. 305.33; још у хаљинама. — што је поглавито школској деци, чији су родитељи од пожара страдали, подељено — скупила гђа Сара Стефановићка из Червића: (штампано у прошлим броју овог листа.)

Из Осека, скупио Г. Г. Васа Муачевић и Стева Николић, а даровали су: Српска црквена општина фор. 20.—, Стеван Николић 50.—, Васа Муачевић 10.—, Алекс. Балог 10.—, Јос Красуса синови 10.—, Блау 10.—, Б. Б. 5.—, Карл Бартоловић 5.—, Андрија Симоновић 5.—, Соргер Вајсмајер и Комп. 5.—. Ана Ђорђевић 5.—. Јован Муачевић 3.—, Др. Мато Стефановић, 3.—, Исидор Франк 3.—, А. С. 2.—, S. F. 2.—, Др. Јован Моачанин 2.—, Ф. Б. 2.—, Л. С. Месаровић 2.—, Лазар Поповић 2.—, А. Јовановић 1.—, Н. Н. 1.—, Милутин Миланковић 1.—, Љубиша Миланковић 1.—, Р. Хофман 1.—, Н. Гулнерић 1.—, Н. Н. Н. 1.—, Вртарић Х. Х. 1.—, у свему ф. 165.

Прилог ерб. прав. цркв. певачког друштва из Плевља (у Херцеговини) 10 фор.

Од српске правосл. црквене општине из Сенте 0 ф.

Од Српске православне црквене општине из Бале 10 фор.

Свега: 520 ф. 33 н.

У последњем исказу: 3494 „ 58 „

Укупно: 4014 ф. 91 н.

која је свота на своје определење послата.

Даље од Слав. уредништва „Србобрана“ из Загреба, што је придошло из Крњака, а приложише: по 5 фр.: Петар Томић; по 1 фор.: парох Раде Живковић, Мркаљ канцелиста, Брозовић, Саснић; по 60 нов.: Спољарић. Свега 9 фор. 60 нов.

Од Слав. уредништва „Браника“, што је у Ст. Бечеју скупила гђца Хаднађева. Свега 9 фор. 20 нов.

„Женски одбор“ у Молу скупио је рубља међу тамошњим грађанством и благајник читаонички г. Душан Матић послао нам је следеће: 4 муш. кошуље, 5 жен. кошуља, 2 гаћа и 2 пешкира — све у врло добром стању.

Из Чакова послао Каменко Ј. Мича трговац, а приложише: 5 фр.: Г. Паја Шандровић; по 2 фр. Паја Михајловић: по 1 фр.; Јован Чарпић, Јоца Војновић и Владан Шандровић.

Свега: 28 ф. 80 н.

У горњем исказу: 4014 „ 58 „

Укупно: 4043 ф. 38 н.

Потписана задруга изриче свима своју топлу захвалност.

У В.-Кикинди 11. јуна 1888.

Н. Јовановић,
тајник.

Нина Петровић,
председница.

Јавна захвала.

Високородна гђа Анастасија пл. Мајна из Нов. Сада изволела је послати потписаној управи 32 комада разних немачких приповедака, новелица и других поучних списа, намењених за девојчице од 10—15 година све у дивот повезу, што представља вредност од 70—80 фор. за ту цел, да се оставе у библиотеци ове срп. више девој. школе за читање ученицама или да се о испитима добрим ученицама ове школе на дар издају.

Ово је тако леп и богат дар, да је присилио потписану управу да се овим јавним путем топло захвали горњој дароватељици.

У Новоме Саду 20. јула 1888.

А. Варађанин,
управитељ.

Захвалница.

Овим изричемо најтоплију благодарност, свима онима, који су имали доброту суделовати на концерту нашем од 15 (3.) 1888. наиме:

Славном црквеном певачком друштву. Г. Антонију Освалду коровођи истога друштва, као и Госпођицама, Софији и Милеви Жекића, Десанки Мартиновићевој, Видосави Настићевој и Лепосави Сомборској.

Просвеш. задр. Српкиња у Старом Бечеју.

НОВЕ КЊИГЕ И ЛИСТОВИ.

Невенче књига приповедака од Браца Јове. Издање срп. књижаре Браће М. Поповића у Нов. Саду 1888. Цена 40 н.

Књиге за народ. Издаје „Матица Српска“ из задужбине Петра Коњевића. Изшла је 16. свеска: *Деоба Врлића* приповетка из српског народног живота. Написао Милутин Јакшић. Трошком срп. књижаре и штампарије Браће М. Поповића у Нов. Саду 1888. Цена 10 н.

Рад и имевик „Матице Српске“, године 1887. (Рад главне скупштине, повереници и именовани Матице Српске) у Нов. Саду, срп. штампарија дра Светозара Милетића 1888.

Девојка на студенцу песма Бранка Радичевића компоновао за певање В. Хорејшак, а за гласовир ставио Х. Дубек коровођа срп. — новосад. читаоничког певачког друштва. Издање срп. књижаре Браће М Поповића у Нов. Саду 1888. Цена 50 н.

О српском језику написао Јован Живановић. Издање књижаре и штампарије Браће М. Поповића у Нов. Саду. 1888. Цена 1 фор.

„Царство мрака“ чувена драма Лава Н. Толстоја преведена је на српски језик од Јаворца предавача у В. Градишту у Србији. Књига ће бити велика 5—6 штампаних табака, а цена је 1 динар. Преводилац позива на претплату и умољава, да се број претплатника пошаље или на њега (преводиоца) или на књижару Обрадовића и Минића у В. Градишту. Кад се приме књиге с поште, онда ће се и новци положити од којих сваки скупљач може задржати за труд свој 10%.

„Црњи Листови“ излазе двапут месечно у свескама од три табака са 2 слике. Изшло је до сад 12 свезака I. кола. Донели су 24 слике и 46 приповедака и новела. Свака свеска стаје 25 новчића. За Аустро-Угарску прима претплату књижара Браће Јовановића у Панчеву, а за Србију књижара Велимира Валожића.

Изашао је 13. број **„Босанске Виле“** са лепим и богатим садржајем.

„Босанска Вила“ излази у Сарајеву два пута мјесечно на два табака; и доноси у сваком броју по двије слике. Издавалац је и уредник Никола Т. Кашиковић, Сарајлија. Цијена на годину 4 фор. за све српске крајеве; за стране земље 5 фор. Ђаци добивају лист у пола цијене.

Земљопис за гимназије. По најновијем министарском упутству написао др. Јован Хунфалви свеучилиш. професор. С мађарског превео Милан А. Јовановић, гимн. професор. **Прва свеска.** *Земљопис Европе.* У Новом Саду, штампарија срп. књижаре Браће М. Поповића 1887. Цена 80 н.

Друга свеска: *Азија, Африка, Америка. Аустралија.* С мађарског превео Стеван Милованов гимн. професор. Издања срп. вел. гимна-

зија новосадска. У Нов. Саду, штампарија срп. књижаре Браће М. Поповића 1887. Цена 80 н.

Математски и физикални земљопис за III. разред гимназија у Угарској, према најновијем министарском упутству сложио Андрија М. Матић гимн. професор. Са више слика у тексту. Издања срп. вел. гимназија новосадска. У Нов. Саду, штампарија срп. књижаре Браће М. Поповића 1888. Цена 70 н.

Из Италије Новеле Павла Хајза превео Јован Грчић. Издаје срп. књижара и штампарија Браће М. Поповића у Новом Саду 1888. Цена 90 новч.

Позив на предплату.

Од 4. коловоза (августа) о. г. почеће у Петрињи излазити латиницом „Бановац“ лист за поуку, трговину, обртност и господарство. „Бановац“ је орган мјестних интереса Петриње и целе јој околице, те као такав узети ће правац свестне и правилне стазе, на којој стази жели, да га прате и подупру пријатељи народа и целе нам бановине. „Бановац“ донашаћ ће увек по једну забавну ствар, а даље прикључити ће томе разправљања *мјесетних интереса* града Петриње и целе Бановине, доносит ће из службених новинах дражбе, јетимбе и натјечаје које се у округ Бановине разпростиру. — Цену смо листу ударили веома ниско, да га сватко држати узмогне и то на четврт године 1 фор., пол године 2 фор. целу годину 4 фор. са поштарином 1 фор. више.

Ми дакле најљуђудије позивљемо на претплату нашега листа, те са своје стране обећајемо да се нећемо жацати ни труда ни моралне снаге ни материјалнога трошка да наше читатеље задовољимо.

У Петрињи, 25. српња 1888.

Уредништво „Бановца“.

Први број БАНОВЦА изаћи ће у суботу дне 4. августа о г. на целом табаку, те ће уредно сваке суботе после подне излазити — Предплата се прима непосредно код власника листа А. Пирнатха, трговца и поседника тискаре у Петрињи

САДРЖАЈ: 1. Помозимо Вршчанима. — 2. Прослава хришћанства у Русији. — 3. Зашто се највише осиромашу? — 4. Ко је здравији, дебели ил мршави? Од † Др. Ђ. Н. — 5. Не гледај само више себе, него и ниже себе! Од Јелене Ј. — 6. Афоризми о жени од Др. М. Ј. Б. — 7. Белешке. Из просвете. — За домаћице. — Зарад здравља. — Разно. — Јавна признаница. — Јавна звхвала. — Захвалница. — Нове књиге и листови. — Позив на предплату.

Власник: *Доброшворна Задруга Српкиња Новосадскиња.* — Издаје и уређује: **Аркадија Варађанин.**